

7,62 mm ciężki karabin maszynowy Colt 1895 / Model 1914

Żołnierze Gwardii Narodowej stanu Colorado – Model 1895

Historia konstrukcji

Rewolucja ostatniej dekady XIX wieku związana jest z wprowadzeniem do użytku bojowego automatycznego karabinu maszynowego, którego twórcą był amerykański konstruktor Hiram Maxim. US Army w swojej ówczesnej tradycji, całkowicie zlekceważyła nową konstrukcję, która niebawem okazała się absolutnie przełomowa. Prawdziwą rewolucję karabiny maszynowe systemu Maxima, które znalazły się na wyposażeniu kilku europejskich armii. Dlatego US Army podczas wojny z Hiszpanią pod koniec XIX wieku polegała przede wszystkim, jeżeli chodzi o broń szybkostrzelną – na kartaczownicach systemu Gatlinga.

Ale wojska lądowe, to nie US Navy, która była bardziej przewidująca. Nie przyjęła co prawda broni systemu Maxima, ale konstrukcję powstałą przez niemniej genialnego amerykańskiego rusznikarza – Johna Mosesa Browninga.

Karabin maszynowy systemu Browninga, znany w skrócie M1895 lub Colt-Browning (zakłady Colta zostały producentem amerykańskiego karabinu maszynowego), był bronią automatyczną,

która działała na zasadzie energii odprowadzanych gazów, a nie jak w broni systemu Maxima – która działała na zasadzie sile odrzutu broni podczas strzału; krótki odrzut lufy. To właśnie John Browning wynalazł ideę zasady odprowadzanych z lufy gazów prochowych do uruchomienia automatyki broni strzeleckiej w 1889 roku, po czym zastosował tę zasadę w skonstruowanym w 1890 roku karabinie maszynowym. Prototyp i prawa do możliwości uruchomienia produkcji John Moses Browning sprzedał fabryce Colt. Bardzo charakterystyczną cechą owej broni był zastosowany tłok, znajdujący się pod lufą broni, ułożony bardzo blisko u jej wylotu. Podczas strzelania poruszał się wahadłowym ruchem w dół i do tyłu. Wychodziła się od nieco potoczna nazwa tej broni – „Potato Digger” (tłumaczenie na język polski – „Kopaczka do ziemniaków”), co było spowodowane faktem, że jeżeli sama broń, a właściwie lufa broni posiadała zbyt mały prześwit w stosunku do gruntu, tego typu tłok mógł uderzyć w ziemię, co mogło spowodować uszkodzenie tłoka i unieruchomienie samej broni.

W 1893 roku karabin maszynowy był testowany przez amerykańską US Navy, po czym po dopracowaniu jej konstrukcji, a następnie daniu broni do sprzedaży, broń otrzymała oznaczenie Colt Automatic Gun Model 1895. Karabin maszynowy Model 1895 (M1895) na nabój 6 mm Lee Navy (.236 Navy), został przyjęty na uzbrojenie US Navy (nabój karabinowy był wówczas używany jako podsyawowy w amerykańskiej marynarce wojennej). Sama broń nigdy nie została standaryzowana jako podstawowe uzbrojenie tego typu na wyposażeniu US Army i US Marine Corps, mimo że te oba rodzaje sił zbrojnych kupiły ich sporą liczbę, które jednak były dostosowane do amunicji karabinowej .30-40 Krag, a

następnie .30-03 i ostatecznie nabój karabinowy 0.30-06 (czyli nabój Springfield kalibru 7,62 x 63 mm).

Ciężki karabin maszynowy Model 1895 był również eksportowany do kilku krajów Europy, obu Ameryk oraz Azji. W celu zwiększenia oferty sprzedaży dla różnych użytkowników, opracowano liczne wersje karabinu maszynowego, dostosowane do różnego typu amunicji karabinowej: 6 mm Remington, 6,5 mm Mondragon, naboje 6,5 x 52 mm używane przez armie lądowe Grecji, Włoch, Rumunii i Holandii, nabój 7 x 57 mm Mauser, amunicyjestosowaną we Szwajcarii 7,5 x 53,5 mm, rosyjski nabój 7,62 x 54 mm R, belgijski 7,65 x 57 mm, brytyjski nabój .303, nabój Mausera 7,92 x 57 mm oraz naboje Mannlichera. Mimo prób, karabiny maszynowe te nie stały się podstawową bronią w innych armiach, kupowane były zazwyczaj w mniejszych partiach liczonych po kilkanaście sztuk czy kilkadziesiąt sztuk.

Model 1914

W 1914 roku zakłady Colt opracowały ulepszony wariant, który otrzymał oznaczenie Model 1914, w którym zamieniono niewymienną, gładką z zewnątrz lufę na wymienną, wyposażoną w żebra, polepszające chłodzenie, co miało wyeliminować zdarzające się w wcześniejszych modelach broni – problemy z przegrzewaniem się lufy.

Przyjmuje się, że zostało wyprodukowanych łącznie około 100 000 ciężkich karabinów maszynowych Model 1895 i Model 1914.

Użycie bojowe

W 1897 roku przyszło pierwsze zamówienie złożone przez US Navy na pierwszych 50 karabinów maszynowych, a w kolejnym, 1898 roku na 150 egzemplarzy. Stały się przez to pierwszą bronią automatyczną zakupioną przez rząd Stanów Zjednoczonych. Były standaryzowane przez US Navy jako karabin maszynowy Mark I (nabój 6 mm), Mark I Modification I, następnie Mark II (naboje .30-03) i później Mark III (Model 1914 – nabój karabinowy 7,62 x 63 mm). Zostały użyte po raz pierwszy przez oddziały desantowe marynarki w bitwie o Santiago na Kubie podczas wojny amerykańsko-hiszpańskiej w 1898 roku. W walkach o wzgórze San Juan dwóch prywatnie zakupionych karabinów na nabój 7 x 57 mm Mauser używał też 1. Pułk Ochotniczy Kawalerii „Rough Riders”.

Dalsze przykłady użycia bojowego karabinów maszynowych Model 1895 to: oddziały kanadyjskie podczas wojny burskiej (1899-1902), US Marines Corps broniący poselstw zagranicznych podczas powstania bokserów w Chinach (1900), oddziały amerykańskie, meksykańskie rządowe i powstańcy meksykańscy podczas tzw. rewolucji meksykańskiej (1911-1916).

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Warszawa, Muzeum Wojska Polskiego

Podczas I Wojny Światowej ciężki karabin maszynowy Model 1895 i Model 1914 był już stosunkowo przestarzałą konstrukcją. Karabiny Model 1895 i Model 1914 były jednak jeszcze używane przez Stany Zjednoczone, Rosję, Belgię, Kanadę i Wielką Brytanię, aczkolwiek w toku wojny były zastępowane przez karabiny maszynowe chłodzone wodą, wywodzące się z konstrukcji Maxima, w Wielkiej Brytanii Vickersa, a w Stanach Zjednoczonych został zastąpiony przez ciężki karabin maszynowy Browning Model 1917 chłodzony wodą. Najdłużej były używane do szkolenia, tak było w Stanach Zjednoczonych.

Część karabinów pozostała w użyciu także po I Wojnie Światowej, m.in. były używane przez siły polskie podczas wojny polsko-bolszewickiej. Wiosną 1919 w Wojsku Polskim znajdowało się 200 ciężkich karabinów maszynowych tego systemu, z tego na pewno 30 egzemplarzy było używany na froncie z Bolszewikami.

Pociąg pancerny Legionu Czechosłowackiego wyposażony w imponujący zestaw różnych karabinów maszynowych

Opis konstrukcji

Zasada działania automatyki oparta była o odprowadzanie gazów prochowych przez boczny otwór w lufie, broń ryglowana przez przekoszenie zamka. Zastosowano nietypowy układ z wahadłowym ruchem tłoka gazowego, umieszczonego pod lufą. Tłok był odchylany w dół i do tyłu o około 170 stopni, po czym powracał na skutek działania sprężyny. Ruchy tłoka gazowego były przenoszone układem dźwigni na suwadło. Zasilanie z taśmy parcianej 250 naboii, umieszczonej w skrzynce, z lewej strony. Lufa chłodzona powietrzem. Dzięki umiarkowanie wysokiej szybkostrzelności 400-450 strz./min., broń była dość celna, możliwe też było oddawanie strzałów pojedynczych przez doświadczonych strzelców.

Broń obsługiwana przez Polskich żołnierzy w 1920 roku

Podstawowe dane taktyczno-techniczne

- Państwo – Stany Zjednoczone
- Rodzaj broni – ciężki karabin maszynowy
- Kaliber broni – w zależności do zastosowanej amunicji
- Taśma nabojoowa – parcziana, o pojemności 250 nabojów
- Wymiary konstrukcji:
- Długość konstrukcji – 1050 mm
- Długość lufy – 700 mm
- Masa karabinu maszynowego – 16,4 kg
- Masa podstawy trójnożnej – 23,9 kg
- Szybkostrzelność teoretyczna – 400-450 strz./min.

Przekroje z różnymi położeniami tłoka gazowego

Bibliografia

1. Muzeum Wojska Polskiego, Warszawa
2. https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Colt-Browning_M1895
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Karabin_maszynowy_Colt_Model_1895